

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુનીલ કુમાર @સુધીર કુમાર અને અન્ય.

વી.

ઉત્તર પ્રદેશનું રાજ્ય

(ક્રીમીનલ અપીલ નંબર ૫૨૬ ઓફ ૨૦૨૧)

૨૫ મે, ૨૦૨૧

[દિનેશ મહેશ્વરી અને અનિરુદ્ધ બોસ, ન્યાયમૂર્તિ શ્રીઓ]

સજા/સજા:એક સાથે અથવા સતત ચાલવાના વાક્યો-સ્પષ્ટ કરવાની પ્રથમ વખતની અદાલતની ફરજ. ઠરાવ્યુ: જેલની બહુવિધ સજાઓ આપતી વખતે સજાઓ એક સાથે અથવા સતત ચાલશે કે કેમ તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સ્પષ્ટ કરવું પ્રથમ વખતની અદાલત પર કાયદેસર રીતે ફરજિયાત છે.જો પ્રથમ વખતની અદાલત સજાઓના સહવર્તી સંચાલનનો ઉલ્લેખ કરતી નથી, તો પ્રાથમિક રીતે, નિષ્કર્ષ એ છે કે અદાલતનો ઈરાદો આવી સજાઓને સતત ચલાવવાનો હતો, જોકે, પ્રથમ વખતની અદાલતે આ બાબતને પછીના તબક્કે કપાત માટે છોડવી

જોઈએ નહીં.વધુમાં, જો પ્રથમ વખતની અદાલત સળંગ સજાઓ ચલાવવાનો ઈરાદો ધરાવે છે, તો તેના પર આદેશ (એટલે કે, ક્રમ) જણાવવાની બીજી જવાબદારી છે જેમાં તેને અમલમાં મૂકવાની છે.

દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩:કલમ ૩૧ (૧) યોજાઈ:કલમ ૩૧ (૧) ગુનાઓની પ્રકૃતિ અને આસપાસના પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને એક સાથે ચલાવવા માટે એક જ સુનાવણીમાં બે અથવા વધુ ગુનાઓ માટેની સજાઓ આદેશ આપવા માટે અદાલતને સંપૂર્ણ વિવેકબુદ્ધિ આપે છે.અદાલત દ્વારા આવા વિવેકબુદ્ધિના ઉપયોગની બાબતમાં કોઈ પણ પ્રકારનો સીધો અભિગમ હોઈ શકતો નથી; પરંતુ આ વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ આચરવામાં આવેલા ગુનાની પ્રકૃતિ અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોના સંદર્ભમાં વિવેકપૂર્ણ રીતે થવો જોઈએ.જો કે, જો સજાઓ (આજીવન કેદ સિવાયની) એક સાથે ચલાવવા માટે પૂરી પાડવામાં ન આવે, તો કોર્ટ નિર્દેશ કરે તે ક્રમમાં એક પછી એક સજાઓ આપવામાં આવશે.

દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩:કલમ ૨૨૦.'સિંગલ ટ્રાન્ઝેક્શન' સિદ્ધાંત અનિવાર્યપણે કલમ ૨૨૦ નો સંદર્ભ આપે છે જે પૂરી પાડે છે કે જો એક જ વ્યવહાર રચવા માટે એકસાથે જોડાયેલા કૃત્યોની એક શ્રેણીમાં એક કરતાં વધુ ગુનાઓ કરવામાં આવે, તો આરોપી પર આરોપ લગાવી શકાય છે અને આવા દરેક ગુના માટે એક જ સુનાવણીમાં કેસ ચલાવી શકાય છે.આપેલ કેસમાં, ત્યારબાદ બહુવિધ ગુનાઓ માટે આવી સુનાવણી, જો આરોપી દોષિત ઠેરવવામાં

આવે અને તેને વિવિધ સજાઓ આપવામાં આવે, તો હકીકતો અને સંબંધિત આસપાસના પરિબલોના આધારે તેને એક સાથે ચલાવવાની જોગવાઈ કરી શકાય છે.

આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યુ: ૧.૧ તે શંકાના પડછાયાની બહાર છે કે કલમ ૩૧ (૧) સી. આર. પી. સી. ગુનાઓની પ્રકૃતિ અને આસપાસના પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને એક સાથે ચલાવવા માટે એક જ સુનાવણીમાં બે અથવા વધુ ગુનાઓ માટેની સજાનો આદેશ આપવા માટે અદાલતને સંપૂર્ણ વિવેકબુદ્ધિ આપે છે.તેમ છતાં એવું ન કહી શકાય કે સતત ચાલવું એ સામાન્ય નિયમ છે, પરંતુ તે પણ નિર્ધારિત નથી કે બહુવિધ વાક્યો એક સાથે ચાલવા જોઈએ.વધુમાં, અદાલત દ્વારા આવા વિવેકબુદ્ધિના ઉપયોગની બાબતમાં કોઈ પણ પ્રકારનો સીધો અભિગમ હોઈ શકતો નથી; પરંતુ આ વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરેલા ગુનાની પ્રકૃતિ અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોના સંદર્ભમાં વિવેકપૂર્ણ રીતે થવો જોઈએ.જો કે, જો સજાઓ (આજીવન કેદ સિવાયની) એક સાથે ચલાવવા માટે પૂરી પાડવામાં ન આવે, તો કોર્ટ નિર્દેશ કરે તે ક્રમમાં એક પછી એક સજાઓ આપવામાં આવશે.[પરિચ્છેદ ૧૦]

૧.૨ આ અદાલતના ખુલાસાઓ સાથે વાંચવામાં આવેલી કલમ ૩૧ (૧) સી.

આર. પી. સી. માં જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેના માટે, તે અનુસરે છે કે પ્રથમ વખતની અદાલત કાનૂની જવાબદારી હેઠળ છે જ્યારે તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સ્પષ્ટ કરવા માટે બહુવિધ સજાઓ આપે છે કે શું તે એક સાથે અથવા સતત ચાલશે.[પેરા ૧૧] [૬૩૯-]

નાગરાજ રાવ વિ. સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (૨૦૧૫)

૪ એસ. સી. સી. ૩૦૩:[૨૦૧૫] ૧૨ એસસીઆર ૪૨૪-તેના પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૩ જો પ્રથમ વખતની અદાલત સજાના સહવર્તી સંચાલનનો ઉલ્લેખ કરતી નથી, તો પ્રાથમિક રીતે, નિષ્કર્ષ એ છે કે અદાલતનો ઈરાદો આવી સજાઓને સતત ચલાવવાનો હતો, જોકે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, પ્રથમ વખતની અદાલતે આ બાબતને બાદના તબક્કે કપાત માટે છોડવી જોઈએ નહીં.વધુમાં, જો પ્રથમ વખતની અદાલત સળંગ સજાઓ ચલાવવાનો ઈરાદો ધરાવે છે, તો તેના પર આદેશ (એટલે કે, ક્રમ) જણાવવાની બીજી જવાબદારી છે જેમાં તેને અમલમાં મૂકવાની છે.અહીં આ બાબતનો વિચલિત કરનારો ભાગ એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ માત્ર જરૂરી સ્પષ્ટીકરણો જણાવવાનું જ ટાળ્યું નથી, હાઈકોર્ટ પણ ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશમાં આવી ભૂલો ચૂકી ગઈ છે.[પરિચ્છેદ ૧૨]

૨. 'સિંગલ ટ્રાન્ઝેક્શન' સિદ્ધાંત અનિવાર્યપણે કલમ ૨૨૦ સી. આર. પી. સી.

નો સંદર્ભ આપે છે, જે જોગવાઈ કરે છે કે જો એક જ વ્યવહાર રચવા માટે એકસાથે જોડાયેલા કૃત્યોની એક શ્રેણીમાં એક કરતાં વધુ ગુનાઓ કરવામાં આવે, તો આરોપી પર આરોપ મૂકવામાં આવી શકે છે અને આવા દરેક ગુના માટે એક જ સુનાવણીમાં કેસ ચલાવવામાં આવી શકે છે. આપેલ કેસમાં, ત્યારબાદ બહુવિધ ગુનાઓ માટે આવી સુનાવણી, જો આરોપી દોષિત ઠેરવવામાં આવે અને તેને વિવિધ સજાઓ આપવામાં આવે, તો તથ્યો અને સંબંધિત આસપાસના પરિબળોના આધારે તેને એક સાથે ચલાવવાની જોગવાઈ કરી શકાય છે. 'સિંગલ ટ્રાન્ઝેક્શન' સાથે સંબંધિત સિદ્ધાંત હાથમાં રહેલા પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરવા માટે આચાર કરી શકાતો નથી. [પેરા ૧૪] [૬૪૦-]

મનોજ ઉર્ફે પંજૂ વિ. હરિયાણા રાજ્ય (૨૦૧૪) ૨ એસસીસી

૧૫૩ : [૧૯૯૬] ૧ એસસીઆર ૫૩૨; નાગરાજ રાવ વિ. સેન્ટ્રલ

બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (૨૦૧૫) ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૨: [૨૦૧૫] ૧૨

એસસીઆર ૪૨૪; ગગન કુમાર વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય (૨૦૧૯) ૫

એસસીસી ૧૫૪: [૨૦૧૯] ૩ એસસીઆર ૩૬૭-વિશિષ્ટ.

પંજાબ રાજ્ય વિ. ગુરમીત સિંહ અને અન્ય (૧૯૯૬) ૨ એસ.સી.સી.

૩૮૪; મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય વિ. અનૂપ સિંહ (૨૦૧૫)

૭ એસસીસી ૭૭૩: [૨૦૧૫] ૬ એસ. સી. આર. ૯૬૦-લાગુ પડતી નથી.

૩. આ ગુનાઓ વર્ષ ૨૦૦૮માં એટલે કે ૨૦૧૩ના સુધારા અધિનિયમ ૧૩ દ્વારા

આઈ. પી. સી. માં સુધારા પહેલા કરવામાં આવ્યા હતા; અપીલકર્તાઓએ સતત લગભગ ૧૩ વર્ષ અને ૨ મહિનાની કેદની સજા ભોગવી છે; અને સજા ભોગવતી વખતે તેમના વર્તન અંગે પ્રતિકૂળ કંઈપણ રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું નથી. અપીલકર્તાઓ દ્વારા ભોગવવાની મહત્તમ કેદની મુદત ૧૪ વર્ષ હશે અને તેનાથી વધુ નહીં તેવી જોગવાઈ કરીને હેતુ માટે સંપૂર્ણ ન્યાયની જરૂરિયાતો પર્યાપ્ત રીતે પૂરી કરી શકાય છે. [પેરા ૧૭] [૬૪૨-ડી-ઇ, એફ-જી]

મુથુરામલિંગમ અને ઓઆરએસ. વી.રાજય (૨૦૧૬) ૮ એસ.સી.સી. ૩૧૩:

[૨૦૧૬] ૫ એસ. સી. આર. ૩૦-અનુસરવામાં આવ્યું.

ઓ. એમ. ચેરિયન ઉર્ફે થંકાયન વિ. કેરળ રાજય અને

ઓઆરએસ. (૨૦૧૫) ૨ એસસીસી ૫૦૧:[૨૦૧૪] ૧૧ એસસીઆર ૧૪૦-આધારિત

પર.

મોહન બૈથા અને ઓઆરએસ. વી.બિહાર રાજય અને અબ્ર. (૨૦૦૧) ૪

એસસીસી ૩૫૦; મો.અખ્તર હુસૈન ઉર્ફે ઇબ્રાહિમ અહમદ ભટ્ટી વિરુદ્ધ કસ્ટમ્સના સહાયક કલેક્ટર (નિવારણ),

અમદાવાદ અને અબ્ર. (૧૯૮૮) ૪ એસસીસી ૧૮૩:[૧૯૮૮] ૨ પૂરક.

એસસીઆર ૭૪૭-વિશિષ્ટ.

કેસ કાયદો સંદર્ભ

[૨૦૧૫]	૧૨	વિશિષ્ટ	પેરા ૭.૧
એસસીઆર ૪૨૪			
[૨૦૧૯]	૩	એસસીઆર	વિશિષ્ટ
૩૬૭			પેરા ૭.૧
[૨૦૧૪]	૧૧	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૭.૧
એસસીઆર ૧૪૦			
(૨૦૦૧)	૪	એસસીસી	વિશિષ્ટ
૩૫૦			પરિચ્છેદ ૭.૨
[૧૯૮૮]	૨	વિશિષ્ટ	પરિચ્છેદ ૭.૨
પૂરક.એસસીઆર ૭૪૭			
[૧૯૯૬]	૧	એસસીઆર	વિશિષ્ટ
૫૩૨			પરિચ્છેદ ૭.૨
(૧૯૯૬)	૨	એસસીસી	લાગુ ન કરી શકાય તેવી
૩૮૪			પેરા ૭.૩
[૨૦૧૫]	૬	એસસીઆર	લાગુ ન કરી શકાય તેવી
૯૬૦			પેરા ૭.૩
[૨૦૧૬]	૫	એસસીઆર	અનુસર્યા
૩૦			પેરા ૭.૫

એપેલેટ જ્યુરિસડીક્શન: અપીલ ક્રિમિનલ નંબર ૫૨૬ ઓફ ૨૦૨૧.

ફોજદારી અપીલ નંબર ૭૩૯૯ ઓફ ૨૦૦૮ માં અલ્હાબાદ ખાતેની હાઈકોર્ટના ૨૧.૦૨.૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

પાઈ અમિત, દીપક રાજ પ્રેમી, પરશુરામ એ. એલ., માનસ્વી અગ્રવાલ, રોહિત આર. સાબુ, સુશ્રી રાનુ પુરોહિત, સુશ્રી પંખુડી ભારદ્વાજ, સુશ્રી ભાવના દુહૂન, સત્યમ ટંડન, વકીલો.અરજદારો માટે.

વિનોદ દિવાકર, એએજી, સર્વેશ સિંહ બઘેલ, બી. એન. દુબે, સુશ્રી શિવરંજની રલાવતા, એડ.પ્રતિવાદી માટે.

કોર્ટનો નીચેનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો:

ચુકાદો

પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

૨. વિશેષ રજા અરજી દાખલ કરવાની અને નોટિસ જારી કરવાની મંજૂરી આપતી વખતે આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૩.૦૪.૨૦૧૮ ના આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અપીલનો અવકાશ સજાના પ્રશ્ન સુધી મર્યાદિત છે; અને અહીં અપીલકર્તાઓ, ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ('આઈ. પી. સી.') ની કલમ

૩૬૩,૩૬૬ અને ૩૭૬ (૧) હેઠળ ગુનાઓમાં દોષિત ઠેરવ્યા પછી, પહેલેથી જ ૧૩ વર્ષ અને ૨ મહિનાની જેલની સજા ભોગવી ચૂક્યા છે.આપેલ સંજોગોમાં, અમે આખરે આ તબક્કે જ પક્ષકારો માટે વિદ્વાન સલાહ સાંભળી છે.

૨.૧.આ બાબતમાં સામેલ ટૂંકા પ્રશ્ન પણ તેની પોતાની લાક્ષણિકતાઓ ધરાવે છે, જેમ કે ઇન્ફા નોંધ્યું છે.

૩. સંબંધિત પૃષ્ઠભૂમિના પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, એ નોંધવું પૂરતું છે કે કલમ ૩૬૩ અને ૩૬૬ ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ('આઈ. પી. સી.') હેઠળના ગુનાઓ માટે ૨૦૦૮ ના સી. આર. નંબર ૪૪ પર પોલીસ સ્ટેશન, ટી. પી. નગર, મેરઠમાં લેખિત ફરિયાદના આધારે નોંધવામાં આવી હતી કે ફરિયાદીની ૧૩ વર્ષની પુત્રી, જે 'આઈ. ડી. ૨' પર શાળા ગઈ હતી, તે પરત આવી ન હતી. અને ત્યારબાદ ઘણા પ્રયત્નો પછી, ફરિયાદીને ખબર પડી કે આરોપી-અપીલકર્તા નંબર ૨ કૈમુદ્દીન @Feru @સોનુએ તેની પુત્રીને લલચાવી હતી.તપાસ દરમિયાન, પીડિત છોકરીને પુનઃપ્રાપ્ત કરવામાં આવી હતી અને આખરે, અપીલકર્તાઓ સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૬૩,૩૬૬ અને ૩૭૬ હેઠળ ગુના માટે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમની સામે ૨૦૦૮ની સેશન્સ ટ્રાયલ નંબર ૫૭૫માં કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો, જે અંતર્ગત મેરઠની ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નંબર ૫ની એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજની અદાલતે તેના ચુકાદા અને આદેશમાં તેમને આઈ. પી. સી. ની કલમ

૩૬૩,૩૬૬ અને ૩૭૬ (૧) હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા.

જ. ઉપરોક્ત તરીકે દોષિત ઠેરવ્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાઓને નીચેની રીતે કેટલીક સજાઓ ફટકારી હતી: ૫ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૨, ૦૦૦/- અને ડિફોલ્ટમાં, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૬૩ હેઠળ ગુના માટે ૬ મહિનાની વધુ કેદ; ૭ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૩, ૦૦૦/- અને ડિફોલ્ટમાં, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૬૬ હેઠળ ગુના માટે ૧ વર્ષની વધુ કેદ; અને ૧૦ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૫, ૦૦૦/- અને ડિફોલ્ટમાં, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૭૬ (૧) હેઠળ ગુના માટે દોઢ વર્ષની વધુ કેદ. જો કે, ટ્રાયલ કોર્ટે સ્પષ્ટ કર્યું ન હતું કે શું કેદની સજાઓ એક સાથે અથવા સતત ચાલશે; અને જો તે સતત ચાલવાનો ઈશદો હતો, તો ટ્રાયલ કોર્ટે એ આદેશનો ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો કે જેમાં એક કેદની સજા બીજાની મુદત પૂરી થયા પછી શરૂ થવાની હતી.

પ. ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશની વિરુદ્ધમાં, માત્ર અપીલકર્તા નંબર ૧ સુનીલ કુમાર @સુધીર કુમારે ૨૦૦૮ની ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૭૩૯૯ હોવાના કારણે અલ્હાબાદની હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી હતી. જો કે, ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે તેમની દલીલો માત્ર સજાના મુદ્દા પર મર્યાદિત રાખી હતી અને દોષિત ઠેરવવાના મુદ્દા પર ભાર મૂક્યો ન હતો. આમ, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલી દોષિતતા, અપીલકર્તા નંબર ૨ માટે અપીલ દાખલ ન કરવા માટે અને અપીલકર્તા નંબર ૧ માટે, અપીલ દાખલ કર્યા પછી પણ, તેને

પડકાર્યા વિના, અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી.તદનુસાર, ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર અપીલકર્તા નંબર ૧ની સજાના પ્રશ્નની તપાસ કરી હતી અને તેના વિવાદિત ચુકાદા અને તારીખ ૧ના આદેશમાં, ડિફોલ્ટ શરતો પ્રમાણમાં અપ્રમાણસર હોવાનું માનતા, સજાના આદેશમાં માત્ર એટલી હદે ફેરફાર કરવા માટે આગળ વધ્યું હતું કે દંડની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટની સ્થિતિમાં, આરોપી-અપીલકર્તા (એટલે કે, અપીલકર્તા નંબર ૧) આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૭૬ (૧), ૩૬૬ અને ૩૬૩ હેઠળના ગુનાઓ માટે અનુક્રમે ૫ મહિના, ૩ મહિના અને ૧ મહિનાની વધારાની કેદની સજા ભોગવશે.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે એ હકીકતની નોંધ લીધા પછી પણ કે આરોપી-અપીલકર્તાએ પહેલેથી જ ૧૦ વર્ષની જેલની સજા ભોગવી લીધી હતી, તે ધ્યાનમાં લીધું ન હતું કે ટ્રાયલ કોર્ટે ન તો સજાઓ એક સાથે ચલાવવાની જોગવાઈ કરી હતી કે ન તો સજાઓ ચલાવવાનો આદેશ આપ્યો હતો, જો તેઓ સતત ચાલવાના હતા.રસપ્રદ વાત એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે તે આદેશમાં કલમ ૩૬૩,૩૬૬ અને ૩૭૬ (૧) હેઠળ ગુનાઓ માટે અપીલકર્તાઓને સજા સંભળાવી હતી, જ્યારે ઉચ્ચ અદાલતે અનુક્રમે કલમ ૩૭૬ (૧), ૩૬૬ અને ૩૬૩ આઈ. પી. સી. હેઠળના ગુનાઓ માટે વિપરીત આદેશમાં ડિફોલ્ટ શરતોમાં ફેરફાર કરવાની જોગવાઈ કરી હતી.

૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો સજાના એક સાથે અથવા સતત ચાલવાના મુદ્દા પર શાંત હતા તે કારણોસર, મેરઠ જિલ્લા જેલના જેલ અધિક્ષકે ૧૪.૦૩.૨૦૧૮ પર કેદની પ્રમાણપત્રો જારી કરતી વખતે જણાવ્યું હતું કે આરોપી-અપીલકર્તાઓએ ૧૦

વર્ષ અને ૧ મહિનાની જેલની સજા ભોગવી હતી, પરંતુ સજાના આદેશમાં સજાના એક સાથે ચાલવાનો કોઈ ઉદ્દેશ ન હોવાથી, તેઓ ૨૨ વર્ષની જેલની સજા ભોગવી રહ્યા હતા.આવી સ્થિતિનો સામનો કરીને આરોપી-અપીલકર્તાઓએ આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે.

૭. પોતાની દલીલોને સજાના પ્રશ્ન સુધી મર્યાદિત રાખીને, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ શ્રી અમિત પાઈએ દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ ('સીઆરપીસી') ની કલમ ૩૧ અને આ અદાલતના ઘણા નિર્ણયોના સંદર્ભમાં પરિશ્રમપૂર્વક રજૂઆતો રજૂ કરી છે.

૭.૧.વિદ્વાન વકીલે નાગરાજા રાવ વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન અને ગગન કુમાર વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્યના નિર્ણયો પર આધાર રાખીને દલીલ કરી છે કે સજાઓ આપતી અદાલત માટે તે સ્પષ્ટ કરવું ફરજિયાત છે કે શું તે એક સાથે અથવા સતત ચાલશે; અને ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ તરફથી જરૂરી સ્પષ્ટીકરણો જણાવવાની ભૂલ, આરોપી-અપીલકર્તાઓના હિતો માટે હાનિકારક કામ કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી છે કે કલમ ૩૧ સી. આર. પી. સી. ના આદેશ મુજબ, એક સાથે ચલાવવા માટે નિર્દિષ્ટ ન હોય ત્યાં સુધી, સજાઓ સતત ચાલે છે પરંતુ, તે હેતુ માટે, કોર્ટે તે આદેશને નિર્દેશિત કરવો જરૂરી છે કે જેમાં તેઓ ચાલશે; અને ટ્રાયલ કોર્ટ અથવા હાઈકોર્ટ દ્વારા આવો કોઈ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો નથી, એવું કહી શકાતું નથી

કે અદાલતો સભાનપણે સજાને સતત ચલાવવા માટે જોગવાઈ કરી રહી હતી.વધુમાં, ઓ. એમ. ચેરિયન ઉર્ફે થંકાયન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય અને અન્યના નિર્ણયના સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વકીલ વિનંતી કરશે કે તે સામાન્ય નિયમ નથી કે બહુવિધ વાક્યો સળંગ ચાલે.

૭.૨.વિદ્વાન વકીલ શ્રી પાઈએ દલીલની બીજી પંક્તિ અપનાવવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો છે કે વાક્યોની સહવર્તી અથવા સતત ચાલ પણ 'સિંગલ ટ્રાન્ઝેક્શન' સિદ્ધાંત દ્વારા સંચાલિત થવી જોઈએ, જે કલમ ૩૧ (૧) અને ૨૨૦ (૧) સી. આર. પી. સી. ના સંયુક્ત વાંચનથી સ્પષ્ટ થાય છે. આ સંબંધમાં, નાગરાજ રાવ અને ગગન કુમારમાં ઉપરોક્ત નિર્ણયો ઉપરાંત, વિદ્વાન વકીલે મોહન બૈથા એન્ડ ઓર્સ. વિ. ના નિર્ણયો પર પણ આધાર રાખ્યો છે.બિહાર રાજ્ય અને અબ્ર. મોહંમદ.અખ્તર હુસૈન ઉર્ફે ઈબ્રાહિમ અહમદ ભટ્ટી વિરુદ્ધ કસ્ટમ્સના સહાયક કલેક્ટર (નિવારણ), અમદાવાદ અને અબ્ર. અને મનોજ ઉર્ફે પાંજુ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને રજૂઆત કરી છે કે આરોપની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસમાં અદાલતોને સતત સજાઓ ચલાવવાનો નિર્દેશ આપવાનું કોઈ કારણ નથી.

૭.૩.વધુમાં, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુરમીત સિંહ અને અન્ય અને મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ અનૂપ સિંહના નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે કે તે પણ કલમ ૩૬૩,૩૬૬ અને ૩૭૬ હેઠળ ગુનાઓ સાથે સંકળાયેલા કેસ

હતા જેમાં પીડિત સગીર હતી. અને તેમાં, આ અદાલતે એક સાથે ચાલતી સજાઓ સંભળાવી છે.

૭.૪.વિદ્વાન વકીલે એવી પણ દલીલ કરી છે કે અપીલકર્તા નંબર ૨ એ ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશ સામે અપીલ કરવાનું પસંદ ન કર્યું હોવા છતાં, આ અદાલતે તેને ૧૩.૦૪.૨૦૧૮ ના આદેશ દ્વારા SLP દાખલ કરવાની મંજૂરી આપી હતી; અને, તેથી, હાઈકોર્ટના આદેશ મુજબ ડિફેલ્ટ સજા ઘટાડવાનો લાભ, અપીલકર્તા નંબર ૨ સુધી પણ લંબાવવાને પાત્ર છે.

૭.૫.વિદ્વાન વકીલ શ્રી પાઈ, મુથુરામલિંગમ એન્ડ ઓર્સ. વિ. માં બંધારણીય બેન્ચના અવલોકનો તરફ સ્પષ્ટ રીતે ધ્યાન દોરતા હોવા છતાં.કલમ ૩૧ની પેટા-કલમ (૨) સત્ર અદાલત દ્વારા ચલાવવામાં આવેલા કેસમાં લાગુ થતી નથી કે પેટા-કલમ (૨) સત્ર અદાલત દ્વારા આપવામાં આવતી સજાઓને સતત ચલાવવા માટેના નિર્દેશને પ્રતિબંધિત કરે છે તે અસર માટે રાજ્ય (ફકરો ૨૮) એ તીવ્ર અપીલ કરી છે કે અપીલકર્તાઓ પહેલેથી જ ૧૩ વર્ષથી વધુ કેદની સજા ભોગવી ચૂક્યા છે; અને જો સળંગ સજાઓ ચલાવીને કુલ ૨૨ વર્ષની સજા ભોગવવાનો આદેશ આપવામાં આવે, તો તે આ કેસમાં તેમને ભોગવવાની જરૂર છે તે વાસ્તવિક સજા કરતાં અત્યંત અસંગત હશે.

૮. બીજી બાજુ, વિદ્વાન એ. એ. જી. શ્રી વિનોદ દિવાકરે ઉપરોક્ત દલીલોના

વિરોધમાં પ્રતિવાદી-રાજ્ય વતી નિશ્ચિતપણે તેમજ ન્યાયી રીતે મંતવ્યો રજૂ કર્યા છે.

૮.૧.વિદ્વાન એ. એ. જી. શ્રી દિવાકરે રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૩૧ સી. આર. પી. સી. ટ્રાયલ કોર્ટમાં એ નિર્દેશ આપવા માટે વિવેકબુદ્ધિ ધરાવે છે કે જ્યારે આરોપી બે કે તેથી વધુ ગુનાઓની એક સુનાવણીમાં દોષિત ઠેરવવામાં આવે ત્યારે સજા એક સાથે ચાલશે કે નહીં, પરંતુ વર્તમાન કેસમાં, ગુનાઓની ગંભીરતા અને પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એટલે કે, ૧૩ વર્ષની છોકરીનું અપહરણ અને બળાત્કાર, ટ્રાયલ કોર્ટે તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કર્યો છે અને ઉદ્દેખ કર્યો નથી કે સજાઓ એક સાથે ચાલશે; અને તેથી, હકીકતમાં, તેઓ સતત ચાલશે.

૮.૨.વિદ્વાન એએજીએ એ પણ રજૂઆત કરી છે કે એક જ વ્યવહારમાં ગુનાઓ કરવા સાથે સંબંધિત સિદ્ધાંતો એ દરખાસ્ત તરફ દોરી જતા નથી કે બહુવિધ ગુનાઓના સંબંધમાં વિવિધ વાક્યો નિશ્ચિતપણે એક સાથે ચાલશે; અને ઓ. એમ. ચેરિયન (સુપ્રા) માં ઉચ્ચારણોનો ઉદ્દેખ કર્યો છે.વિદ્વાન એ. એ. જી. એ મુથુરામલિંગમ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં બંધારણીય બેન્યના નિર્ણયનો વધુ ઉદ્દેખ કર્યો છે કે આજીવન કેદ સિવાય, ઘણા ગુનાઓ માટે કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી અન્ય મુદતની સજાઓ સતત ચાલે છે, સિવાય કે અન્યથા નિર્દેશ આપવામાં આવે.

૮.૩.રાજ્ય માટે વિદ્વાન એ. એ. જી. રજૂ કરશે કે કોઈ ચોક્કસ કેસમાં પૂરી પાડવામાં આવેલ સજાઓ એક સાથે ચલાવવી, તે કેસને લગતી હકીકતો અને સંજોગો સાથે સંબંધિત છે અને અપીલકર્તાઓ અન્ય કોઈ નક્કી કરેલા કેસના સંદર્ભમાં સજાઓ એક સાથે ચલાવવા માટે કોઈ સમાનતાનો દાવો કરી શકતા નથી, પછી ભલે તે સમાન પ્રકૃતિના ગુનાઓ સાથે સંબંધિત હોય.વિદ્વાન એ. એ. જી એવી દલીલ કરશે કે વર્તમાન કેસમાં, ગુનાઓની પ્રકૃતિ અને ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રાયલ કોર્ટ સજાઓને એક સાથે ચલાવવા માટે નિર્દેશ ન આપવા માટે તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેનો અર્થ એ છે કે સજાઓ સતત ચાલવી જોઈએ; અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ચાલી રહેલા આદેશને સ્પષ્ટ ન કરવામાં ચૂકનો અર્થ એ નથી કે સજાઓ એક સાથે ચાલવી જોઈએ.

૯. અમે હરીફની દલીલો પર વિચારપૂર્વક વિચારણા કરી છે અને લાગુ કાયદાના સંદર્ભમાં કેસના રેકૉર્ડની તપાસ કરી છે.

૧૦. આ બાબતમાં વિનંતી કરાયેલી દલીલો અનિવાર્યપણે કલમ ૩૧ (૧) સીઆરપીસીમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓની આસપાસ ફરે છે. ઓ. એમ. ચેરિયન (સુપ્રા) ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા આ જોગવાઈઓની રૂપરેખાઓને સંક્ષિપ્તમાં વર્ણવવામાં આવી છે અને નીચેની શરતોમાં સમજાવવામાં આવી છે:

"૨૦.કલમ ૩૧ સી. આર. પી. સી. હેઠળ બે કે તેથી વધુ ગુનાઓ માટે

દોષિત ઠેરવવામાં આવે તો સજા એક સાથે ચલાવવાનો આદેશ આપવો એ અદાલતની સંપૂર્ણ વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવામાં આવે છે.અદાલતો દ્વારા આવા વિવેકબુદ્ધિના ઉપયોગની બાબતમાં કોઈ પણ સ્ટ્રેઈટજેકેટ અભિગમ નિર્ધારિત કરવો મુશ્કેલ છે.મોટાભાગે, ટ્રાયલ અદાલતો અને અપીલ અદાલતોએ આરોપીઓને આપવામાં આવતા લાભની તરફેણમાં સજાઓ એક સાથે ચલાવવા માટે નિર્દેશો જારી કરવા માટે તેમની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કર્યો છે.આપેલ કેસમાં સજાઓ એક સાથે ચલાવવા માટેનો નિર્દેશ જારી થવો જોઈએ કે કેમ તે ગુનાની પ્રકૃતિ અથવા આચરવામાં આવેલા ગુનાઓ અને કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે.વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ ન્યાયિક રેખાઓ સાથે થવો જોઈએ, યાંત્રિક રીતે નહીં.

૨૧. તદનુસાર, અમે સંદર્ભનો જવાબ એમ કહીને આપીએ છીએ કે કલમ ૩૧ સી. આર. પી. સી. ગુનાઓની પ્રકૃતિ અને પરિચરને ઉત્તેજક અથવા ઘટાડતી પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને એક સાથે ચલાવવા માટે એક જ સુનાવણીમાં બે અથવા વધુ ગુનાઓ માટે સજાનો આદેશ આપવા માટે અદાલતને સંપૂર્ણ વિવેકબુદ્ધિ આપે છે.આપણને એવું માનવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી કે સામાન્ય નિયમ વાક્યને સતત રાખવાનો આદેશ આપવાનો છે અને અપવાદ એ વાક્યોને સહવર્તી બનાવવાનો છે.અલબત્ત, જો કોર્ટ સજાને સમવર્તી હોવાનો આદેશ

આપતી નથી, તો કોર્ટ નિર્દેશ કરે તે ક્રમમાં એક સજા બીજા પછી ચાલી શકે છે.મોહમ્મદમાં અગાઉના ચુકાદામાં પણ આપણને કોઈ વિરોધાભાસ જોવા મળતો નથી.અખ્તર હુસૈન અને કલમ ૩૧ સીઆરપીસી ".

૧૦.૧.મુથુરામલિંગમ (ઉપરોક્ત) માં, બંધારણીય બેન્ચ સમક્ષ મૂળભૂત પ્રશ્ન એ હતો કે શું ગુનેગારને શ્રેણીબદ્ધ હત્યાઓ માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે તો તેને સતત આજીવન કેદની સજા આપવામાં આવી શકે છે કે કેમ, જેના માટે તેને પદભ્રષ્ટ કરવામાં આવ્યો હતો.આ પ્રશ્નના નિર્ધારણ દરમિયાન, બંધારણીય ખંડપીઠે સજાના વિવિધ પરિમાણો, ખાસ કરીને બહુવિધ વાક્યો સાથે સંબંધિત મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરી હતી અને અવલોકન કર્યું હતું કે, અન્ય બાબતોની સાથે- સાથે,

"૨૩.....આમ અર્થઘટન કરાયેલ કલમ ૩૧ (૧) સી. આર. પી. સી. નો અર્થ એ હોવો જોઈએ કે કેદી દ્વારા કરવામાં આવેલા અનેક ગુનાઓ માટે અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી સજાઓ સતત ચાલશે (જ્યાં સુધી કોર્ટ અન્યથા નિર્દેશ ન આપે) સિવાય કે જ્યાં આવી સજાઓમાં આજીવન કેદનો સમાવેશ થાય છે જે એક સાથે ચાલી શકે છે અને હોવી જોઈએ...."

૧૦.૨.આમ, તે શંકાના પડછાયાની બહાર છે કે કલમ ૩૧ (૧) સી. આર. પી. સી. ગુનાઓની પ્રકૃતિ અને આસપાસના પરિબળોને ધ્યાનમાં રાખીને એક સાથે ચલાવવા માટે એક જ સુનાવણીમાં બે અથવા વધુ ગુનાઓ માટેની સજાનો આદેશ આપવા માટે અદાલતને સંપૂર્ણ વિવેકબુદ્ધિ આપે છે.તેમ છતાં એવું ન કહી શકાય કે સતત ચાલવું એ સામાન્ય નિયમ છે, પરંતુ તે પણ નિર્ધારિત નથી કે બહુવિધ વાક્યો એક સાથે ચાલવા જોઈએ.અદાલત દ્વારા આવા વિવેકબુદ્ધિના ઉપયોગની બાબતમાં કોઈ પણ પ્રકારનો સીધો અભિગમ હોઈ શકતો નથી; પરંતુ આ વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ આચરવામાં આવેલા ગુનાની પ્રકૃતિ અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોના સંદર્ભમાં વિવેકપૂર્ણ રીતે થવો જોઈએ.જો કે, જો સજાઓ (આજીવન કેદ સિવાયની) એક સાથે ચલાવવા માટે પૂરી પાડવામાં ન આવે, તો કોર્ટ નિર્દેશ કરે તે ક્રમમાં એક પછી એક સજાઓ આપવામાં આવશે.

૧૧. આ અદાલતના ખુલાસાઓ સાથે વાંચવામાં આવેલી કલમ ૩૧ (૧) સી. આર. પી. સી. માં જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેના માટે, તે અનુસરે છે કે પ્રથમ વખતની અદાલત કાનૂની જવાબદારી હેઠળ છે જ્યારે તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સ્પષ્ટ કરવા માટે બહુવિધ સજાઓ આપે છે કે શું તે એક સાથે અથવા સતત ચાલશે.નાગરાજ રાવ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, આ અદાલતે પ્રથમ વખતની અદાલત પરની આ કાનૂની જવાબદારી પર નીચેની શરતોમાં સ્પષ્ટતા કરી:—

"૧૧.એકવાર આરોપી આઈ. પી. સી. હેઠળ સજાપાત્ર કોઈપણ ગુના માટે

અથવા/અને એક અથવા વધુ સુનાવણીમાંથી ઉદ્ભવતા કોઈપણ વિશેષ અધિનિયમ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે દોષિત પુરવાર થયા પછી તેને સજા આપતી વખતે સંહિતામાં ઉદ્દેખિત "એક સાથે" અને "સતત" અભિવ્યક્તિઓ ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. આ જ કારણ છે કે આરોપીના લાભ માટે પહેલાનો પુરસ્કાર જ્યારે કે પછીનો પુરસ્કાર આરોપીના હિત માટે હાનિકારક છે. તેથી, પ્રથમ વખતની અદાલતને સજા આપતી વખતે દોષિત ઠેરવવાના ક્રમમાં સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સ્પષ્ટ કરવું કાયદેસર રીતે ફરજિયાત છે કે શું આરોપીઓને આપવામાં આવેલી સજા "એક સાથે" ચાલશે કે પછી તે "સતત" ચાલશે.

૧૨. જેમ નોંધ્યું છે તેમ, જો પ્રથમ વખતની અદાલત સજાના સહવર્તી સંચાલનનો ઉદ્દેશ કરતી નથી, તો પ્રાથમિક રીતે, નિષ્કર્ષ એ છે કે અદાલતનો ઈરાદો આવી સજાઓને સતત ચલાવવાનો હતો, જોકે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, પ્રથમ વખતની અદાલતે આ બાબતને બાદના તબક્કે કપાત માટે છોડવી જોઈએ નહીં. વધુમાં, જો પ્રથમ વખતની અદાલત સળંગ સજાઓ ચલાવવાનો ઈરાદો ધરાવે છે, તો તેના પર આદેશ (એટલે કે, ક્રમ) જણાવવાની બીજી જવાબદારી છે જેમાં તેને અમલમાં મૂકવાની છે. અહીં આ બાબતનો વિચલિત કરનારો ભાગ એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ માત્ર જરૂરી સ્પષ્ટીકરણો જણાવવાનું જ ટાળ્યું નથી, હાઈકોર્ટ પણ ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશમાં આવી ભૂલો ચૂકી ગઈ છે.

૧૩. જ્યારે આપણે ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોમાં

ઉપરોક્ત ખામીઓ શોધીએ છીએ, ત્યારે પણ પ્રશ્ન એ છે કે શું અપીલકર્તાઓને આપવામાં આવેલી સજાઓ એક સાથે ચાલી રહી હોવાનું ગણી શકાય? જેમ નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ, આરોપીઓને આપવામાં આવેલી સજાઓ એક સાથે ચાલશે કે નહીં તે જણાવવાની ભૂલ આરોપી સામે કામ કરે છે કારણ કે, જ્યાં સુધી કોર્ટ દ્વારા એવું કહેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, મુથુરામલિંગમ અને ઓ. એમ. ચેરિયન (સુપ્રા) માં ખુલાસો સાથે વાંચવામાં આવેલી કલમ ૩૧ (૧) સીઆરપીસીની સાદી ભાષા અનુસાર, બહુવિધ સજાઓ સતત ચાલે છે. સળંગ ચાલવાના ક્રમને જણાવવાની અન્ય અવગણના ઈપ્સો ફેક્ટો વાક્યોના સહવર્તી ચાલ તરફ દોરી શકતી નથી.

૧૪. જણાવેલી ભૂલો પોતે સજાઓ એક સાથે ચલાવવા માટે જગ્યા પૂરી પાડશે નહીં તેવી સ્થિતિનો સામનો કરતા, અપીલકર્તાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલે 'સિંગલ ટ્રાન્ઝેક્શન' સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. અમારા મતે, ઉપરોક્ત સિદ્ધાંત અનિવાર્યપણે કલમ ૨૨૦ સી. આર. પી. સી. નો સંદર્ભ આપે છે, જે જોગવાઈ કરે છે કે જો એક જ વ્યવહાર રચવા માટે એકસાથે જોડાયેલા કૃત્યોની એક શ્રેણીમાં એક કરતાં વધુ ગુનાઓ કરવામાં આવે, તો આરોપી પર આરોપ મૂકવામાં આવી શકે છે અને આવા દરેક ગુના માટે એક જ સુનાવણીમાં કેસ ચલાવવામાં આવી શકે છે. આપેલ કેસમાં, બહુવિધ ગુનાઓ માટે આવી સુનાવણી પછી, જો આરોપી દોષિત ઠેરવવામાં આવે અને તેને વિવિધ સજાઓ આપવામાં આવે, તો હકીકતો અને સંબંધિત આસપાસના પરિબળોના આધારે

તેને એક સાથે ચલાવવાની જોગવાઈ કરી શકાય છે.અમને ડર છે કે, 'સિંગલ ટ્રાન્ઝેક્શન' સાથે સંબંધિત સિદ્ધાંત હાથમાં રહેલા પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરવા માટે આયાત કરી શકાતો નથી.

૧૪.૧.મોહન બૈથા (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે 'સમાન વ્યવહાર' અભિવ્યક્તિ, તેના સ્વભાવથી, ચોક્કસ વ્યાખ્યા માટે અસમર્થ છે અને તે નક્કી કરવાના હેતુ માટે સાર્વત્રિક ઉપયોગની કોઈ વ્યાપક સૂત્રનો ઉચ્ચાર કરવો શક્ય નથી કે શું બે અથવા વધુ કૃત્યો સમાન વ્યવહારની રચના કરે છે કે કેમ.તે કેસમાં સામેલ પ્રશ્ન સજા સાથે સંબંધિત ન હતો, પરંતુ કલમ ૩૦૪-બી, ૪૯૮-એ, ૧૨૦-બી અને ૪૦૬ આઈ. પી. સી. અને બિહારમાં મેજિસ્ટ્રેટના પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્રને લગતા વિવિધ ગુનાઓની તપાસ અને સુનાવણી સાથે સંબંધિત હતો, જ્યારે ગુનાઓમાંની એક કથિત ઘટના, એટલે કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યમાં બની હતી.અલબત્ત, મોહમ્મદના કિસ્સામાં.અખ્તર હુસૈન (ઉપરોક્ત), આ અદાલતે સંકેત આપ્યો હતો કે જો કોઈ વ્યવહાર બે કાયદાઓ હેઠળ બે ગુનાઓ બને છે, તો સામાન્ય રીતે સતત સજાઓ આપવી ખોટી છે પરંતુ આ અદાલતે નિરીક્ષણ કરવા ઉતાવળ કરી હતી કે જો ગુનાઓ સંબંધિત વ્યવહાર સમાન ન હોય અથવા બે ગુનાઓ સંબંધિત તથ્યો તદ્દન અલગ હોય તો આવા નિયમનો કોઈ ઉપયોગ થશે નહીં.નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે, તે કેસમાં, ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એક્ટ, ૧૯૬૮ અને કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ સંબંધિત બે અલગ-અલગ કેસોમાં આરોપી-

અપીલકર્તાને આપવામાં આવેલી સતત સજાને આ અદાલત દ્વારા એ નિષ્કર્ષ સાથે સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું કે જે બે ગુનાઓ માટે અપીલકર્તા સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી તે 'તદ્દન અલગ અને અલગ' હતા. આ અદાલત દ્વારા આદેશિત એકમાત્ર ફેરફાર બાદમાં દોષિત ઠેરવવા માટે કેદની મુદત સાથે સંબંધિત હતો, જ્યારે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા તેને ૪ વર્ષથી વધારીને ૭ વર્ષ કરવાની ના પાડી હતી, કારણ કે તેણે નોંધ્યું હતું કે પ્રથમ ગુનામાં તેને પહેલેથી જ ૭ વર્ષની કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. મનોજ ઉર્ફે પાંજુ (સુપ્રા) ના કેસમાં સુનાવણી અને દોષિત ઠેરવવાની કાર્યવાહી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૭ તેમજ શસ્ત્ર અધિનિયમની કલમ ૨૫ અને ૨૭ હેઠળ ગુના માટે કરવામાં આવી હતી. નાગરાજ રાવ (સુપ્રા) ના કેસમાં, આઈપીસીની કલમ ૩૮૧ અને પોસ્ટ ઓફિસ એક્ટ, ૧૮૮૮ની કલમ ૫૨ હેઠળ ગુનાઓની સુનાવણી અને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. ગગન કુમાર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આઈપીસીની કલમ ૨૭૯ અને ૩૦૪-એ હેઠળ ગુના નોંધાયા હતા. આ નિર્ણયો, અનિવાર્યપણે તેમના પોતાના તથ્યો પર આગળ વધે છે, અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં દખલગીરી માટે કેસ નથી બનાવતા.

૧૫. ગુરમીત સિંહ અને અનૂપ સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી સજાઓ, વ્યક્તિગત તથ્યો અને સંજોગો સાથે સંબંધિત છે અને સજાના ચોક્કસ જથ્થા અને તેમના સહવર્તી સંચાલનના હેતુ માટે પૂર્વવર્તી તરીકે અપનાવી શકાતી નથી. નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે, ઉપરોક્ત બંને કેસોમાં,

નિર્દોષ જાહેર કરવાના વિવાદિત આદેશોને રદ કર્યા પછી આ અદાલત દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.નિર્દોષ જાહેર કર્યા પછી સજાની બાબતમાં ન્યાયી સંતુલન જાળવવા માટે આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો, વર્તમાન કેસમાં લાગુ કરી શકાતા નથી જ્યાં પ્રથમ વખતની અદાલત દ્વારા નોંધાયેલી દોષિતતાને પડકારવામાં પણ ન આવી હોય અને તે અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી હોય.

૧૬. અહીં ઉપર જે ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેના માટે, અમે અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન સલાહકારની રજૂઆતોના મુખ્ય ભાગને સ્વીકારવા માટે ઈચ્છુક નથી.જો કે, તેમની રજૂઆતનો બીજો ભાગ, કે જેમાં અપીલકર્તાઓને કુલ ૨૨ વર્ષની જેલની સજા ભોગવવાની જરૂર છે, તે આ કેસમાં તેમને ભોગવવાની વાસ્તવિક સજા સાથે ખૂબ જ અસંગત હશે, તેને ધ્યાનમાં લેવા માટે સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય તરીકે નકારી શકાય નહીં.

૧૭. અમે મુથુરામલિંગમ (ઉપરોક્ત) માં બંધારણીય ખંડપીઠે કરેલા નિરીક્ષણોની નોંધ લીધી છે, જે આ અદાલતના અગાઉના નિર્ણયના સંદર્ભમાં કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાં કલમ ૩૧ની પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈના સંદર્ભમાં આજીવન કેદની સજા સતત ચાલવાની સંભાવના દૂર કરવામાં આવી હતી.બંધારણીય ખંડપીઠે જોકે એ અભિપ્રાયને સમર્થન આપ્યું હતું કે સળંગ આજીવન કેદની સજા ન આપી શકાય, પરંતુ અવલોકન કર્યું હતું કે આ નિષ્કર્ષને સમર્થન આપવા માટે કલમ ૩૧ સીઆરપીસીની પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈ

પર આધાર રાખી શકાય નહીં અને એવું પણ નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે કલમ ૩૧ સીઆરપીસીની પેટા-કલમ (૨) સત્ર અદાલત દ્વારા ચલાવવામાં આવતા કેસમાં કોઈ અરજી નથી કે પેટા-કલમ (૨) સત્ર અદાલત દ્વારા આપવામાં આવતી સજાઓને સતત ચલાવવા માટેના નિર્દેશને પ્રતિબંધિત કરે છે.

૧૭.૧. જ્યારે કલમ ૩૧ સી. આર. પી. સી. ની પેટા-કલમ (૨) સીધી લાગુ પડતી નથી, ત્યારે પણ વર્તમાન કેસની કેટલીક સુસંગત લાક્ષણિકતાઓ એ છે કે પ્રશ્નમાં રહેલા ગુનાઓ વર્ષ ૨૦૦૮માં એટલે કે ૨૦૧૩ના સુધારા અધિનિયમ ૧૩ દ્વારા આઈ. પી. સી. માં સુધારા પહેલા કરવામાં આવ્યા હતા; અપીલકર્તાઓએ સતત લગભગ ૧૩ વર્ષ અને ૨ મહિનાની કેદની સજા ભોગવી છે; અને સજા ભોગવતી વખતે તેમના વર્તન અંગે પ્રતિકૂળ કંઈપણ રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું નથી. આપેલ સંજોગોમાં, અમે આ પ્રશ્ન પર વિચાર કર્યો છે કે એક તરફ સજાની જરૂરિયાતો અને બીજી તરફ અપીલકર્તાઓ માટે વાજબી મુર્કિંતના સમયગાળા પર ન્યાયી સ તુલન માટેનો આદેશ શું હોવો જોઈએ, જ્યારે દંડની સજા અને તેના અમલની એકંદર યોજનાને ધ્યાનમાં રાખીને, જેમાં કલમ ૪૩૩ અને ૪૩૩ એ સી. આર. પી. સી. અને કલમ ૫૫ આઈ. પી. સી. ને સંદર્ભિત આનુષંગિક પાસાઓ પણ સામેલ છે, જે હેઠળ, આજીવન કેદની સજામાં પણ ૧૪ વર્ષની મુદતની સજા ભોગવવી એ મુખ્ય બાબત છે (અન્ય લાગુ સિદ્ધાંતો અનુસાર યોગ્ય સરકાર દ્વારા પરિવહનની સત્તાઓના ઉપયોગને આધિન).). તમામ સંબંધિત પરિબલો પર ચિંતાપૂર્વક વિચારણા કર્યા પછી,

અમારો મત છે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા ભોગવવાની મહત્તમ કેદની મુદત ૧૪ વર્ષ હશે અને તેનાથી વધુ નહીં તેવી જોગવાઈ કરીને અમારી સમક્ષના કારણ માટે સંપૂર્ણ ન્યાયની જરૂરિયાતો પર્યાપ્ત રીતે પૂરી કરી શકાય છે.

૧૮. જો કે, ડિફેલ્ટ શરતોમાં ફેરફારનો લાભ વધારવા માટેની રજૂઆત અપીલકર્તા નં.૨ તેમાં એવી ખામી છે કે ઉપરોક્ત અપીલકર્તાએ ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશ સામે અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું ન હતું. આ હકીકત એ હકીકત સાથે જોડાયેલી છે કે આ બાબતના મૂળ કારણમાં, પીડિતાને લલચાવવાનો પ્રારંભિક આરોપ અપીલકર્તા નંબર ૨ સામે કરવામાં આવ્યો હતો. એકંદરે સંજોગો અને આ અપીલના મુખ્ય વિષયને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે તે મુદ્દાને ફરીથી ખોલવાનું કોઈ કારણ શોધી શકતા નથી જે અપીલકર્તા નંબર ૨ દ્વારા સંબંધિત તબક્કે લેવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૯. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, અમે અપીલકર્તાઓને આપવામાં આવેલી સજામાં એવી રીતે ફેરફાર કરવાની જોગવાઈ કરીએ છીએ કે પ્રશ્નમાં રહેલા ગુનાઓના સંબંધમાં તેમના દ્વારા ભોગવવાની મહત્તમ કેદની મુદત ૧૪ વર્ષ હશે અને તેનાથી વધુ નહીં. તે કહેવાની જરૂર નથી કે ફેરફારનો આ ક્રમ ફક્ત આ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોમાં જ પસાર કરવામાં આવે છે.

૧૯.૧.જો કે, હાઈકોર્ટના આદેશની દ્રષ્ટિએ અપીલકર્તા નંબર ૧ અને ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશની દ્રષ્ટિએ અપીલકર્તા નંબર ૨ ને લાગુ પડતા દંડની ચુકવણીની જરૂરિયાત અને ડિફોલ્ટ શરતો અકબંધ રહેશે.અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ રજૂ કરે છે કે તેમની સૂચનાઓ અનુસાર, અપીલકર્તા નંબર ૧ એ દંડની રકમ જમા કરાવી છે.રજૂઆત રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવે છે.જો કે, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે દંડની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટર-અપીલકર્તા કલમ ૩૬૩,૩૬૬ અને ૩૭૬ (૧) આઈ. પી. સી. હેઠળના ગુનાઓ માટે સતત અને તેમના પર લાદવામાં આવેલા ક્રમમાં સંબંધિત ડિફોલ્ટ સજા ભોગવશે.

૨૦. ઉપરોક્ત મુજબ અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

૨૧. આ બાબતને સમાપ્ત કરતી વખતે, અમે નાગરાજા રાવ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં જે સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી હતી તે પુનરાવર્તિત કરવાનું યોગ્ય માનીએ છીએ, કે જેલની બહુવિધ સજાઓ આપતી વખતે, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સ્પષ્ટ કરવું કે સજાઓ એક સાથે અથવા સતત ચાલશે કે કેમ તે પ્રથમ વખતની અદાલત પર કાયદેસર રીતે ફરજિયાત છે.તે ભાગ્યે જ ભારપૂર્વક કહેવાની જરૂર છે કે પ્રથમ વખતની અદાલત દ્વારા આ જવાબદારી નિભાવવામાં કોઈ પણ ભૂલ પક્ષકારો માટે બિનજરૂરી અને ટાળી શકાય તેવા પૂર્વગ્રહનું કારણ બને છે, પછી ભલે તે આરોપી હોય અથવા તે ફરિયાદી હોય.

આંશિક રીતે અપીલની મંજૂરી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.